Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Animalibus libri I-XXVI - Cod. Aug. pap. 11

Albertus <Magnus>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Tractatus II

urn:nbn:de:bsz:31-87034

Visual Library

ta esu caro avium astatarum Sed aves non
domesticae magnae quidem semel in anno
pullificant parvae autem bis cooperte et pullificare
in quibusdam speciebus et in quibusdam semel
tantum Bis enim perdix pullificat et facit
14 ova aut 12 in una pullificatione Et in
secunda tantundem aut parum minus passer etiam
pullificat bis vel ter et in una pullifica-
tione ad plus facit vij aut iiij ad minus ova
Et regulus bis pullificat et facit novem
ova in una pullificatione aut circa hoc Sed
aliae parvae aves sicut philomena et alau-
da et fastendula et huiusmodi semel pullifi-
cant et faciunt quattuor aut quinque ova Sed
tamen fere quaelibet avis hoc habet quod ablatis
sibi primis ovis iterato ovat et pullificat

**Tractatus 2us noni libri animalium in quo de-
claratur in quo tempore animalia spermatizant
et de formatione primis corporis Capitulum
primum in quo tempore spermatizant ani-
malia**

h Ubi initium temporis aetatis in quo
pubescunt et potentiam sumunt
ad conceptum et partum animalium
declarandum est hoc enim est tempus coitus eorum
quia ante illud et post ipsum non spermatizant
Non enim in omnibus coitus et distillatio
spermatis est in tempore uno et eodem sed po-
tius in diversis temporibus Et hoc autem modo et
similiter animalium dispositio diversificatur secundum aetatem
contrario corporis diversitate Primum enim sperma
quod ex animalibus exit in principio aetatis
coitus modicum est valde Et ideo non adhuc
non multum parit in semine et in incremento
nec dum ad plenum stetit Et aetas quae nec-
dum vere sit amplata per quas in qua de-
scendit Et quia ipsum sperma nec dum ad
huc debitam adeptum est maturitatem sed
est adhuc aqueum cuius calor non est activus
sed fractus in humido aqueo et propter istas
tres causas si contingat ex ipso impregnationem
fieri nascitur partus debilis huius fragile cor-
pus hoc autem ut frequenter apparet in hominibus
et quadrupedibus et in multis avium Et etiam
enim animalium quae coitu generant et generantur
in maiori parte sunt convenientes in qualibet specie
una omnibus individuis Et si contingat
variationem fieri in ea erit raro Et in
paucis Est enim aliquorum individuorum tempore

spermatizandi comiunctum(?) insistit contingat in paucis
super occasiones animalium transgredi et citra
remanere propter huius enim accidunt aliqui
accidunt mirabilia et prodigia tam citra
partum quam citra contra propter necessitatem
naturae praeter legem quae occasionatam
Generaliter autem in omnibus animalibus est
verum quod sperma tunc descendere et distil-
lare ad coitum incipit quando vox eorum mutatur Et hoc
Omne enim animal mutat vocem et gros-
siorem et acutiorem adquirit in statu
maturitatis quod habent in annis in fantasia
mutetur Est autem et aliud spermatizationis
signum mutatio videlicet instrumentorum sive
organorum coitus sit quod pilosa efficiuntur
in inguine et grandescunt in virilia et
desiderio coitus mutantur sic enim mutant
in figura et corpore secundum aspectum Similiter
autem in feminis tunc est et subeunt ma-
gnitudinem mamillae et pili in pectore multipli-
cantur Et in homine quidem coitus est et
descensus spermatis post completos duorum sep-
temniorum Sed sperma adhuc est modicum
et tenue et aquosum Convenientes autem est
et bonum medium septenniorum completo tunc
enim frequentius dyameter et corporis incipit
in spissitudine secundum dyametros latitudinis et
profunditatis Et ideo etiam tunc sperma spissius
et glandulosius efficitur Et suus calor
efficitur calidior superflua in ipso extracta
ea humiditate propter quod quiet cuiusque
est ad grandem Est autem et hoc circa quantita-
tem spatii et aetatis superius quia quietis fit
minor iovis et saturni in decimo signo
et nono signo quae quietis in individuis
significat mutationem sicut traditur in
libro de causis proprietatum elementorum et pla-
netarum Sed causa propter quod et ratio de hoc
redditur in scientia astrorum Et tunc in femi-
nis pollutionem incipiunt multiplicari quae
non apparent in aliis speciebus animalium eo quod
non habundant tantum in menstruo ~~tmne~~ propter
cibi defectum tunc etiam propter complexionis
durities et siccitatem tunc etiam eo quod
subtile spermatis transit in ipsorum pilositate
vel pennositatem vel squamositatem aut
in testas In quibusdam enim maiorum anima-
lium ab homine multum animalibus sunt pili sicut

et in castratis quibusdam pili nulli sunt
ideo quia frigidi sunt et clausuram pa-
ciuntur pororum nec evaporat humidum cor-
poris in pilos. In quibusdam autem animalibus et homi-
nibus sunt quidam in anteriori corporis pauci et
rari sicut in inguine sed in posteriori sunt aut nulli
aut debiles. ideo quia in anteriori est exitus
et descensus humidorum superfluitatum. Et ideo
ibi aliqui pili nascuntur secundum posterius autem
sunt frigidi quorum spina in secundum est
ad generationem. Vox etiam mutatur in tempore
pubertatis in quibusdam animalibus et homi-
nibus fit ut frequenter et in pluribus sonorior
et grossior propter pulmonis confortationem
et excitationem et indurationem trachee ar-
terie. Et hoc est signum quod etiam calore ter-
minante humidum fit motus ad inferiora.
Et hoc etiam in multis animalibus manifestatur
per mutationem dispositionis quorundam membrorum corpo-
ris genitalium videlicet sicut diximus superius.
Et hec sunt signa manifestantia quod formatum
tunc est generativum. Vox autem feminarum
acutior est et mollior et debilior voci-
bus masculorum ut in pluribus. Acutior quidem
propter viarum strictitudinem quam operatur constringens
complexionalis frigiditas. Mollior autem
propter membrorum humiditatem et debilior
est propter fellis sive pulmonis debilitatem
et resolutionem. Propter causam eandem acutior et
debilior et mollior est vox iuvenis quam
eius qui iam in statu maturo est etatis. Sic-
ce enim et humide sunt vie vocis in iuveni-
bus. Et pulmo mollis et debilis. Et
causa eadem est quod vox in senibus acuitur
quia siccitas stringit vias aut forte in ipsa
ta frigiditas et humiditas constringentes. Et
hoc quidem est in multis animalibus non tamen
in omnibus. Vox enim cervorum masculorum
est grossior et altior vocibus cervarum
feminarum. Et mares quidem tempore coitus
multum vociferant quando timent. Vacce
autem tamen quando conveniunt ad robustam eta-
tem altiores sunt sonoriores sunt et
grossiores. Et hanc etiam diversitatem
habent vacce equorum et iumenta eorum quoque.
cum tempore natiuitatis et formati vociferant
debiliter et hominum et mares similiter. Et

quando impressu vincitur firmatur vox ma-
ior sive grossior efficitur et hoc est tempore
coitus ita quod etiam ipse coitus clarificat vo-
ces. Precipue tamen accidit hoc eque
ut eo tempore clarificetur vox eius post in-
fanciam suam amplius autem equi produ-
cere est viginti annorum et post hoc incipit
destitui et debilitari. Licet ista autem quandam
variationem sit vocis diversitas in genere ani-
malium non tamen in omnibus individuis eius-
dem speciei vel generis et secundum unum et eundem modum
sed etiam nec in omnibus generibus et speciebus
accidit hoc quod diximus. Vacce enim gros-
siorem vocem habent quam thauri non cas-
trati. Et precipue vaccula sive vitula
et bouculus plus grossiorem habet thauro
magno. Voces autem thaurorum mutantur
et grossantur quando emutilantur et horum signum
non est assignata. Nec oportet hoc hic dici
nisi quod melius animalis est iuvencus quam magis vin-
citur in iuvene quam perfecto animali et magis
vincit humore femine laxante quam
calore maris per partes indurante. Sic-
citas enim stringit vias vocis. Et ideo fit
gracilis. Emutilatus autem thaurus frigidit in-
ducens humidum frigiditas complexionalis
et tunc voces sunt grossiores. Amplius autem
arietes et capri coeunt quando sunt unius anni
et precipue caprarum mares in isto tempore
moventur ad coitum. Est autem diversitas
inter filios caprarum et aliorum animalium quando
eo quod hoc animal est secure complexionis filius
quem primo generat antequam tamen et etate
convertitur est melior et fit fortior et
grossioris corporis omnibus postea generatis.
In aliis autem multis habetur contrario sicut
in avibus et porcis est oppositum et in
hominibus. Hoc enim dato quod caper veniat
ad etatem in qua generare potest erit temperatius
semen in eo quod primo descendit quam quod
postea. In humidis autem est econtrario usque ad e-
tatem in qua declinare incipiunt. Amplius
autem porcus saltare etiam effectum incipit par-
tum post octo menses. Porca autem quando est
unius anni concipit et parit quando annus
completur. Mas quam femina propter calorem
qui melius fluxum infrigidat. In nullo animali
complexione donatur dissoluitur tamen in masculo
quam in femina. Tamen quod eo formate porca generat

anta annum est debile valde propter pro-
maris puritatem et agitatem In quibus-
dam tamen regionibus valde calidis et
siccis porcus post quatuor menses saltat et
porca parit post sex menses In quibusdam
aut frigidis et humidis incipiunt saltare
porci post x menses et femina post xviij te-
mpore et parere Et in statu virtutis et spe du-
rant usque ad tres annos Et in hoc tempore
desiccato superfluo humore sunt filii melio-
res Canis autem sicut dicunt saltat for-
te post octo menses sed frequentius post vi
anni Masculi tamen calidi propter calorem
complexionis et siccitatem moventur ad co-
itum cum feminas Femina autem antequam impregnata
sit vel dies habet in utero et si prius valuit
erit prius debilis in quo tempore perficitur
quia augetur luna quam in quolibet mense luna-
ris est in auge Et sic anno una mutat
semen et secunda format et distinguit et
tertia dat quantitatem et ea induratio-
nem et confortationem Omnium enim prius conceptio
maxime est a mutationibus lune et pro-
prie transmutationes humiditatis corporis
cuiuslibet Catula autem antequam totius sui in-
tegre corporis impleat sex menses per illo
tempore ex confirmatione et delatione et
motu mutationis incipit eius habundantia
venire semen et sanguis menstruus ad
nutritum Equus vero primo coire in-
cipit cum est duorum annorum aut forte eius
Et equitus generatur ab eo post etatem trium
est fortius et melius usque quo sit viginti
annorum qui cum annos super quos augetur
numera[n]tur quinque coniunctiones Jupiter et saturnus quarum circa
mutationes efficit in propriis qualibus et per-
fectis Equus tamen masculus saltat etiam usque
ad 40 annos Et equus accipit quandoque
debiles fetus usque ad 30 annos quod tempus
fere est tota vita sua Equus enim mas
propter multum laborem et coitum quem non nisi ad
xxxv annos vivere consuevit Antiquitus
tamen inventus est equus vixisse lxx
annis Et temporibus meis fuit miles
residens in castro ... qui eius
equo prius eum ibidem habuerat de ...
lxx annorum vel amplius annorum et erat
omni tempore illo fortis ad prelia Asini vero
multum alterant post xxxv menses quod sunt
xviij menses saturni non tamen generat
antequam compleat tres annos nisi val-
de raro et debilem fetum Generant tamen
plures eorum postquam compleunt duos et dimidium
et hoc est tempus conceptus et prius multorum
quadrupedum aliqui tamen asini unius anni
generat fetum de asina perfectum secundum etatem
qui supervivet et debilis erit Et hoc idem
forte faciet vacca quando est unius anni et
forte supervivet filius suus prius
sed hoc accidit raro Illud enim annorum
vel circa hoc tempus depuratur generatio
calidum calidum perfectorum quadrupedum ut sit
generans et in medio tempore eius saturno quod ulli plane-
tarum coniungitur per applicationem corporis et luce
applicantur plures enim planete Jovis vero
et veneris de gravioribus maris videli-
bet applicat eidem Cum quibus applicationi-
bus ut ptolomeus tradit confortantur vires
complexionales maris ut sint potentes
ad generandum decem autem applicationes Jovis
cum saturno per plura quam hic poli debet ... perfectissime
ad sui seminis perfectam maturitatem hoc
autem animal est homo homo enim masculus
circa 30 annos habet semen perfecte ma-
turum generare potest usque ad 70 annos Et
raro in valentissimus pertendit hanc virtutem
usque ad 80 annos sed paucus hic est labor
et dolor et non est aliqua virtus generationis quod
ius vocat Mulier autem concipit et parit
usque ad 50 annos et hoc raro accidit
In paucis enim accidit hoc in mulieribus
In venta est tamen mulier temporibus meis in
germania cum primo genita concessit ultra
genitam 30 annorum Et autem frequenter accidit
dit mulieres esse quod generant ad 60 vel us-
que ad 64 annos Et mulier valida
et consuevit ad conceptum et partum usque
ad 50 vel usque ad 54 annos qui sunt duo
circuli maiores conversionum iovis et saturni
vel parum plus Et hoc idem tempus est
tempus declinationis maris sed in istis de e-
tatibus perfectum est Educens vero parit us-
que ad octo annos et si bene in bono pas-
tu custodiantur parit usque ad annos
undecim quod tempus quasi longum est fere to-
ta vita animalis In quibusdam terris mariti-
mis in quibus salsa et sicca habent pascua
vivunt per viginti annos et parit Capra
autem propter siccitatem quam consequit malo

habent carnem quia pinguedinis paucitate
et siccitate corporis coartacionem Et ideo qui vo
lunt curare carnem hircinam in iuventute
castrant hircum et cum castratus fuerit tunc
editur enim et tunc est caro delectabilis eo quod
frigiditate temperata efficitur bona quia potestate
tamen speciei habet sanguis eius frangere lapidem
seu calculum quando hircus tempore fuerit pastus petro
silino et potatus vino Et a potestate natura
habet mollificare adamantem ita quod fit mollis
sicut animal tremens Ipse autem post coitum cum
fera est Et ideo antiqui greci vocant ipsum
vitem fecunda vel vitem sterilem eo quod ad
multa valeat culta secundum culta sit imbat
sicut vitis sterilis Amplius autem aper sive
porcus agrestis coit quando fuerit iuvenis sed quod
generatur corpore post etatem senectutis malum
et pauci corporis Adhuc autem porca agrestis
quando primo coit cum porca aliquando annis non coit
cum alia generat fetus bonos Si autem primo
coivit cum alia fuerit custodes fetus sui erunt
pauciores et minoris corporis Et haec hoc
quidam quia ad coitum non secundum admittit eos qui
non sunt nati corpore et si iungitur ex ipsori
paratur cum eis et haec cooperta sunt magis ma
pro que domesticatum Adhuc autem por
ca puerpera a dignitate sua facit fetus
parvi corporis et cum pueriente ad xv annos
non pariet ultra nisi fuerit valde car
nosa et videlicet educata Tamen por
ca multum pinguis post partum est pauci
lactis Adhuc autem meliores sunt fetus
qui nascuntur circa iuventutem et multum
diversantur secundum tempora Sunt enim quidam meliores
qui fiunt in hyeme et peiores qui in es
tate quia estatis porcus pinguis est et
mater et intemperate humidus In tempore
autem impregnationis coit porcus tempore nocte
et die sed precipue coit in mane in horam
sanguinis Si autem mas non potest coire propter pueri
tiam etatem tunc mas declinat a porca et
porca saltat marem et provocat eum et coibit
cum pluribus et impregnatur a quolibet qui coit
cum ea Et signum delectationis eius est in coitu
quando dimittit auriculas et nisi impregnetur
iterato iterum luxuriabit Canes autem non de
siderant coitum nisi tempore statuto in sua vita
et hoc est quod pariant a secundo anno etatis
usque ad xv vel xvi annos in maiori

parte et pauci usque ad xx annos Came
li non sunt demum animalium retro tribuentium
et generantium quando miguntur retrorsum tamen ma
res quam femine et zobot hoc est dentatum
habet tempus sui coitus Coire autem incipit
cum fuerit completi termini habet autem fetum
in utero per xii menses qui sunt anni solis
et post partum quiescit per annum ut iterato fetus
compleat corpus quod per femine est ex
mamillis Elefas vero fetum post decen
nium incipiens coit usque ad xv annos
Elefas autem coire incipit post quinquennium
et precipue in vere Femina autem post
partum quiescit per biennium et fetus eius in
quantitate quando generatur est sicut vitulus duorum
vel trium mensium Et quando impregnata fuerit
femina amplius non tangitur a masculo habet autem
in utero per biennium Equa autem et asina
per xii menses sicut camela Hec igitur de
coitu et conceptu animalium breviter dicta
sint Multa enim que hic dicta sunt et
alia per similitudinem referuntur

Capitulum xvi de modo generationis corporis que
non vere per coitum generantur que sunt quedam
ostrea conchilia

Tempus autem nunc requirit dispo
determinare conceptum et partus anima
lium aquosorum sive ex coitu sive
non ex coitu generentur Et primo
de hiis que dure teste et dure inducuntur
Ista enim nequaquam non videntur coire Bar
bara nos quos nos purpuram vel muricem
vocamus quod est unus modus ostrei conchilii
sic dictus eo quod purpura suo humore
colorantur propter quod etiam inintelligibili
in legibus vocantur hii qui hoc ostreum col
ligunt Similiter autem et hoc quod voca
halzum quod est aliud genus ostrei quod iungitur
se tempore veris ad unum locum et pariunt
quandoque ova convenientes sicut mellis secundum non
est ita tenue sicut mel sicut res quedam
coagitata que facta sit ex testis ovorum
aut ex cineribus albis Et illud non habet
viam apertam aliquam et tamen barbara non
generatur ex illo sed sicut et alia animalia du
re teste exiit et creatur ex limo et
putredine illius sedis Et omnino similiter ge
nerat halzum quando in principio veris sicut

dicimus generat quoddam simile melli et deinde
circa quoddam muscilaginosum in terram
et ex illo generantur filii eiusdem speciei Et hoc
corpus est quod sepius ab aurilegulis in
ventum sunt antequam forme complete acciperent
complementum hoc animal a quibusdam an-
tiquis vocatum est coccus bis tinctus propter
sui rubedinis intensionem aliqui autem speciem quam
ponunt esse similis racemo quando est involuta
in se ipsam propter loci stricturam in quo generatur
Una autem huius animalis species multa valde quo-
dam enim horum sunt magni corporis que sunt in
mari quod dicitur thaccen quod quidam dicunt
iudaicum Quedam autem sunt corporis parvi que sunt
in hallymaz iuxta terram iudaicam Et que
sunt intra mare sunt magna et pulcra et
flos tincture eorum ut in pluribus est ni-
ger et que sunt circa lapides et terram sunt
parvi corporis et rubei coloris In parte autem
indici versus tropicum cancri sunt rubei
et colliguntur in vere quando incipiunt tunc
colligere quoddam quod est sicut cera molle
et in tempore ortus canis quod est circa medium
veris se abscondunt et tunc non pascuntur
flos autem tincture horum animalium est inter
collum eorum et membrum quod sequitur collum
ex parte corporis eorum ubi est humor qui vocatur
flos eorum Hoc enim animal applicat florem
ventri suo cum tela quadam alba in qua est
flos eius Et aliquando ipsum animal circa telam
illam Et cum coopertum fuerit aliquis telam ipsam
non tangit manus eius propter telam que circa
ta est quia tunc flos perit Contela autem illa
est via quedam sicut vene et in illa sola
est flos et residuum quod est in pelle est
sicut album et quando valde difficile est
auferre ~~telam~~ testam circa quod non sun
datur pellis dicta et precipue in parvis que
generantur cum suis testis Non fecerunt effundi-
tur humor in confractione conchilium In magnis
autem melius auferuntur teste a flore et
tunc separatur collum a membro sequenti quod
excepti machohon grece vocant eo
quod flos est super hoc duo sunt membrum quod
greco nomine venter sive stomachus appellatur
aurilegulii autem student ut conterant eas
vivas quando si premoriantur ante contricionem
eiciunt florem et ideo prefinant hoc custo
diendo aurilegulii hic legitur separaciones

et propria quomicnia barchose et halzum
marmorum Omnia autem hec genera coopto-
rium testeum habent anatriste et pascuntur omnia
tria in suis sub coopertorio membrum quoddam
quod est in eis loco lingue Et hoc membrum
in barchora sive purpura est maius digi-
to hominis et per ipsum pascitur Et est hoc
membrum adeo durum quod per illud perforat
testam halsum sive cocci et comedit eum
barchora et halsum vere durant in vi-
gore quod sex annos Est autem et aliud
ostreum quod grece vocatur mozoz sive
molyn ut quidam dicunt et hoc generat sibi
domos sicut sunt domus cere Quoddam autem
aliud genus ostrei quod babaziane vocatur
et hoc sustentatur in quolibet loco ubi est
limus et lutum precedens ex limo et luto est
principium sue generationis et hoc apud nos
quidam limaz vocatur Canthe autem quas colga
vocant et thumez et solinez et bach
auez sunt in locis arenarum ex quibus sue
generationis habent principium Canthe autem
quedam virides que lyrte vocantur ge-
nerantur ex lanugine quadam viridi que alibi
in locis inveniuntur arenosis Et iste modus
animalis est animal valde parvum de quo dicitur
quod custodia alia quedam ostrea quibus
adheret Et quidam dicunt quod hoc quod vo-
catur bathorim et dicunt quod est de genere
cancri parvi Et si ostrea quibus adheret
amiserint ipsum cito corrumpuntur Et
narravit in unus decepcionis in talibus quod
cancer parvulus valde per ligamentum quoddam
alligatum ostreo intrat concham et
stat supra concham quando pascitur ostreum ob-
servans ne aliquod animal intrans in concham
devoret ostreum Cancer enim videns ve-
nire aliquod tale redit in concham et
tunc ostreum claudit concham Observat autem
precipue a polipo Polipus enim sagacitate
mirabili pede ancidi complectitur lapidem
et retro illum contractus abscondit et
cum concha aperitur intra concham ponit
ne claudi possit et tunc intrat et de-
vorat ostreum Ut autem sciendum est
omne durum teste at per se absque conti-
nuacione in limo vel arenis et vulsantur
secundum limi ex quo generantur diversitatem et

arenarum. Et quod ex limo generatur dicitur
generali nomine hastime. Quod autem generatur ex
arenis generali nomine vocatur orticia maris. Quod
vero de genere conchilarum invenitur in fissuris
lapidum generali nomine vocatur rima et baluane
quod sonat conchas et testudines.
Et quod natat super aquas generali nomine dicitur
ostreum lodomez, hoc est pecten. Et aliquando
secundum vocatur meta. Et ambo isti modi testarum
crescunt cito et barchora sive purpura
et illud quod vocatur halcatoz, hec
enim complentur in uno anno. Amplius autem
tenere albi generantur intra testam animalis
quod est dure teste et maiorem est ostreo quod
vocatur molyn. In ostreo vero quod byte vocatur
id generatur quod dicitur theobita et secundum
aliquos in eo quod dicitur hattaboz et in eo
quod lastaue vocatur. Et non crescunt anno
sed remanent secundum eandem sue quantitatis dispositionem.
Et experti venatores talium opinantur
hoc in ipso animali generari. Animal vero
ostrei quod dicitur hattauez, uno tempore
latet in arena et non apparet sicut animalia
secundum tempus quoddam occultantur hastarum. Autem
generatur sicut dixi. Modus experientie eius
quidam modus est in pelago. Et quidam illius
modus est eiusdem in ripa, et tertius eius
modus est in luto. Et quartus in arena. Adhuc
autem quidam modus huius a loco suo movetur
et quidam non. Illa autem que moventur a loco
suo sunt sicut ea que dicuntur teleti et lete
stely dicitur. Et hoc simile radicibus ex
quibus crescit exterius. Modus autem qui
dicitur salmoz et vocatur thya oritur sine
radicibus tamen et moveantur a suis locis.
Moritur animal illius marinum quod dicitur stella.
Est calide nature valde et est testeum et caro
intus est pura et testa durissima exterius.
Et quando transglutit aliquod animal parvorum morsu
sequentium cito extrahit de ventre suo.
Invenitur quasi leve sicut coreum hoc est ac si
sustineat duas lucicornes. Comparantur
autem quidam quod in mari quod in mari quod vocatur
aroz quod rubrum mare vel forte vocatur
orientale vocatur. Unus est modus huius animalis
magnus. Et eius aspectus est similis stelle
formate. Et iste modus secundum papinem temporibus
dicitur ad medium regionis que vocatur
karakse.

Capitulum xiii de cancris, ostreis, conchiliis
et de generibus spongiarum que gamen greci
vocantur.

Dicitur vero quod prius generatur ex
terra et limo et mutat loca sua
damnos testarum aliorum animalium. Et
cum aliquantulum creverit, mutabit
se ab illo loco ad testam maiorem et venit
in testam ostrei hamoz vocatam et eius quod
vocatur hasinbioz, et huius quarum conche
sunt maiores. Et aliquando manet in halsum et
manet in eo et crescit et deinde iterum ad ad
maius. In omnibus autem hiis sicut generantur
animalia testea, ita generatur cuiusdam modi animal carens
testa, et gamen quod spongia sonat et hau-
mida que generatur in fissuris lapidum aquaticorum
et sunt illa quorum unum est sicut albumine omni
harmidarum. Sunt autem duo genera que cum corali-
bus animalibus generantur in locis profundis non re-
cedunt a lapidibus. Que autem exterius generantur
in locis planarum lapidum et non profundis re-
cedunt et pascuntur. Similiter autem id quod vocatur
lubadez recedit a loco suo. Est autem in locis
gramon sive spongie quoddam animal rubeum
et vocatur. Sua autem est et est parvum simile a-
raneo quod venari volens aliud os aperit
et si quid intrat claudit ipsum et co-
medit. Inter gamen autem sive genus spon-
gie tres sunt species quarum una rara est
in substantia et alia est spissa, et tertia que dicitur
albuz est spissa et fortis valde et propter
hoc ponitur sub galeis ferreis ut non in-
ducat dolorem percussio gladii aut alicuius
alterius. Iste tamen modus raro invenitur.
Omnia autem hec genera gamen que diximus o-
riuntur et generantur in lapidibus qui sunt
ripa et pascuntur humore limoso. Et signum
huius est quia semper in limo invenitur
et quod est magis spissi corporis in membris
istis est debilius quam id quod est rarius. Et
quidam opinantur hoc habere sensum aliquem
animalis. Et signum huius est quod sentit manum
eius qui extrahere nititur illud genus
a loco suo et constringit se et gemit quod
difficiliter extrahitur. Et similiter facit
quando premuntur ab unda et vento forti ne
cadat a loco suo. Et hoc est cum dubitatione.

sensibilitatis eius apud eos homines qui
tarantie maritima habitant regione ubi
est iste modus spongie. Cum isto autem genere
gamen sive spongie inveniuntur vermes
qui cum auferuntur a suo loco comedunt pis-
ces parvos. Et si pars illius gamen sive
spongie elevatur crescit de residuo iterum
gamen quale fuit primum. Melior autem pars
spongie rara est et spissior est et mollior in
tactu et fortior aliis duobus sicut diximus
et rara. Sed gamen est secundum naturam valde
mollis sed frigus et ventus indurant
eam sicut etiam duricies accidit arboribus.
Duricies ergo et mollicies in eis erunt a
calore et frigore loci sed tamen in locis
valde calidis putrescit gamen frigore
sicut etiam putredo accidit arboribus.
Adhuc autem gamen non ablutum est
nigri coloris et non applicatur lapidibus
cum aliqua una parte corporis sui quoniam in
eius corpore sunt vie vacue et super
ipsum etiam sunt vie vacue in suis empi-
te non superiori sunt vie pendentes et
non apparent in superiori autem vie aut quatuor vel
hoc quidam homines putant quod per vias re-
cipit cibum. Adhuc autem est spongie
quoddam genus aliud adiectum quod vo-
catur gamen non ablutum eo quod abluere
perfecte non potest. Et vie huius magne sunt
et assimilantur sibi pulmonis. Et fere omni corpori
est hoc genus sensum habere et hoc est quod ha-
bundat in maribus nostris flandrie videlicet
et germanie. Et hoc habet motum localem
et movetur dilatando se et constringendo
et cum elevatur de aqua est quasi mortuum
et cum reponitur iterum post modicum vivit
et movetur. Inter hoc autem genus spon-
gie et gamen prius dictum est diversitas in
hoc quod gamen est albi coloris quando lavatur
super ipsum. Sed istud genus nigrum vi-
detur [illegible] magis limosum. Contractum autem et
constrictum efficitur coloris quasi emerici
declinans ad citrinitatem. Hec igitur
dicta sunt de motu et generatione gamen et
animalium dure teste.

Capitulum quartum de coitu et generatione
corporum que sunt mollis teste et malachie et
multipedum.

a Animal vero quod vocatur mollis
teste coit per unionem sicut et
imbregnatur sicut karabo hoc est
locusta maris. Sunt autem in karabo ova
per tres menses et deinde exeunt ea et cre-
scunt [illegible] ova cum exeunt sicut vermes. Sic
autem accidit malachie. Ova autem karabo
sunt rara et dividuntur quoniam motto generantur quia com-
ta racemi preferunt similitudinem. Et in illa
collectione ova sunt maiora in medio minora
autem in parte inferiori. Et que minora sunt
intra ea sunt sicut grana milii. Ova autem sunt
in ipso animali posita sicut in medio inter cau-
dam eius et pectus eius. Situs autem creaturarum
coopertorum animalium horum est anathomia. Testa
enim continet ea nascitur cum ipsis. Et quia sunt
stricta coopertoria ideo non possunt retinere
ova ad perfectam complexionem sed crescunt
aliquantulum contra animal sub cauda ipsius fe-
ta in quibusdam testiculis que sunt in dorso
in extremo caude. Quando autem vult emittere ea
de corpore emittit quidem in filis per viam
que ad anum ducit sed latitudine caude
percutit eadem super pellem cartilagi-
nosam domestici caude sue et ibi gene-
ra. Cum autem emittit ea respicit ea quousque
partum [illegible]. Adhuc enim pars cartila-
ginosa creata est ut sit quiescens reten-
tione ovorum. Sepia autem que degener est ma-
lachie parit ova sua in locis limosis et
nidificat ex lignulis aliquid circa ova
sua et sedendo super ova sua incubat
ea et calefaciendo xx noctibus donec
aperiantur et crescunt animalia. Et quod mi-
rabile est ex illis ova incisa xx noc-
tes sunt karabo. Et ideo karabo maliquis
sicut dicit avicenna appellatur grisa
in hoc quod videlicet non ex alio animali in aliud
nascitur. Et hoc est cum quo piscatores venantur
alii karabo minus digito minori. Adhuc
autem femine horum animalium animalium [illegible] in pug-
nantur [illegible] filii eorum compleantur ita ut
caudas elevando extendant et quando com-
pleti fuerint quod possint caudas extendere
ad natandum ponunt ova sua iterum in pug-
natis et relinquit filios fortes. Animal
autem habarri vocatum parit postquam habet
etatem xx mensium. Karabo autem parit

ova sua in locis petrosis et asperis Astachus autem ponit ova sua in locis lenibus
et planis sed non generant in lutosis
propter quod in mari Ponti grece natans
iuxta civitatem ber nz vocatam quod est
planum et solidum multum asthacos generantur
et in hyeme quidem et vere sic ipse ti-
pas estivo tempore vero manent in pelago
Vivunt enim hec animalia diu calore et aliquo
frigore. Animal autem halcaco dictum parit illis
temporibus ova et quidem sepe generantur karra
bo eo quod karabo gravam se diviniis applicat
Antequam autem impregnetur bone est carnis post
impregnationem autem et ovationem male est
carnis. Et hoc genus animalis corpus solum
ponit teste sicut in vere sicut serpentes
et sicut cancer fluvialis et hoc facit subi
to post ovorum positionem. Similiter autem facit
cancer et karabo. Omnis autem modi karabo
sunt multe rote. Malachie autem generantur
bo coitu et ova eius sunt valde alba. Et
si aliquantulo tempore remanserint iacen
tia efficiuntur sicut animalium ova dure teste
gracilia videlicet et mollia. Animal autem
quod vocatur multipes vel polipus ponit
ova sua in fissuris aut in vasis testeis
aut in re profunda propter custodiam et hec
applicantur fructibus vitis sicut dixi-
mus. Et illa ova pendent a capite mo-
dum ut sunt tot simul quot implent vas
magnum quod est caput femine que impregna-
ta est. Et illa ova finduntur post 70ta noc-
tes et exeunt ex eis animalia parva multipes et
ambulant separata in figura membrorum
suorum non sunt distincta adhuc propter parvitatem
apparet sed tamen tota eius simul videtur
forma. Et hec animalia cito corrumpuntur horum autem
animalium diversitatem generationis non est possibile
bene scire ex corpore cum non possit quis observare
corpora eorum et ovationes et exitus pullorum
horum animalium

Incipit liber 6us de animalibus de natura et anathomia
et de generatione ovorum. Cuius tractatus primus
de alteratione et diversitate ovorum. Capitulum
primum de diversitate nidorum et ovorum et
nidis et colore et figura.

Ad huc autem de generatione animalium
loquentes oportet eadem dicta libro
decimo dicere modum ovationis vola-
tilium et modum quo eadem mutantur
in animal et tempora quibus concepta semina
mutantur et transmutantur. Hoc enim specialem
requirit declarationem propter causam quod in com-
pleto libro de potentia generativa animalium
fecimus. Dicamus igitur quod nos ante diximus
in libris precedentibus oportet scire quod quedam aves
coeunt et pullificant omni tempore sicut ca-
lidas habent mansiones et delicata et ha-
bundant nutrimenta sicut gallice et colum
be quoniam gallina ovat toto anno preter quod
in diebus mensibus tropicorum et tunc eadem
forte plures ovabunt sicut fiunt eis quod divo
mus duo. Sed plures accidunt in tem
pore hyemali propter frigus constringens
vias et materias ovorum et spermatum. In
tropico autem estivo licet frigidum sit humi-
dum quod est cancer tamen semper sperant ali-
tudine et minima mora radiis solaris
circa idem committantur humiditates eorum et
absciditur sperma in avibus et talibus pluribus.
Non enim habent ingenium impediendi in
corporibus suis celestem effectum quem ad
modum habet homo qui hec celestia providens
in se preveniet frequenter et mala sua et dis
ponit corpora in contrarium tamen prevalet
in tantum in hominibus quod mulieres parientes
in tropico hyemali vel in malo sicut frigore
hyemis ex celestibus causis sunt in pericolo
vite propter viarum constrictionem et concipientes
circa tropicum estivum frequenter debiles
pariunt propter spermatis parvitatem quod ex-
periuntur duces tamen domus gallinarum
in aliquibus regionibus spatiis multa
faciunt ova ante cubationem circa quod forte ponit
lx vel amplius ova. Cubantes autem aliqui
ova fecundiores sunt in ovando quam non cu-
bantes adhuc alie que sunt gallinae que
adriani regis vocantur et apud nos
dicuntur gallinae magne et sunt magni et
longi corporis valde et habundant in selan
dia et holandia et ferecolonia nigerrima
ma in sero ovat omni die et sunt malorum
morum ad pullos suos. Sepe enim inter
ficiunt eos et colores eorum sunt diversi